

Հայկական «Հայթեքի» նոր թռիչքը

Մրցունակ աշխատուժ, բարձրակարգ տեխնիկական և օտար լեզվի գիտելիքներին տիրապետող գիտահետազոտական ներուժ, պետության կայուն աջակցություն ուլորտին, ներդրումային միջավայրի բարելավմանն ուղղված ծրագրեր, հզոր և սատարող սփյուռք. սրանք մրցակցային այն առավելություններն են, որոնցով ուղղորդված առաջ է շարժվում տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ոլորտը:

«ԱրմԹեք» 2012. սովորել անցյալից՝ բացահայտելով ապագան

2012 թվական, դեկտեմբերի 10-11,
ԱՄՆ Սիլիկոնային հովիտ,
Սթենֆորդի համալսարան.
«ԱրմԹեք» համաժողովն արդեն
5-րդ անգամ քննարկում է
հայկական ՏՏ ոլորտի հետագա
զարգացման խնդիրները:

ՀՀ կառավարության անունից ողջուցելով համաժողովի մասնակիցներին և երախտագիտություն հայտնելով միջոցառման կազմակերպման համար՝ վարչապետ **ՏԻԳՐԱՆ ՍԱՐԳՍՅԱՆԸ** նշել է. «Արդեն ավանդական դարձած «ԱրմԹեք» համաժողովը կարևոր դեր է կատարում Հայաստանի տնտեսական կյանքում: Այն հնարավորություն է տալիս քննարկել և նախաձեռնել մեր տնտեսության առաջատար ճյուղերից մեկի՝ տեղեկատվական տեխնոլոգիաների զարգացման հեռանկարները»:

Կառավարության ղեկավարի խոսքով՝ այս ոլորտը մշտապես ուշադրության կենտրոնում է. դառնալով մեր երկրի տնտեսության առաջատար ուղղություններից մեկը՝ ՏՏ ոլորտը ռազմավարական նշանակություն է ձեռք բերում տնտեսության զարգացման համար:

«Տարածաշրջանում ունենք մրցակցային որոշ առավելություններ, որոնք պարտավոր ենք օգտագործել: Դա առաջին հերթին բնակչության բարձր կրթական մակարդակն է, խորհրդային տարիներին ձևավորված մաթեմատիկայի և բնական գիտությունների դասավանդման լավ ավանդույթներն ու տվյալ ոլորտում բավական ամուր համալսարանական ներուժը»:

Այնուհետև համաժողովը քննարկել է Հայաստանում բարձր տեխնոլոգիաների առկա իրավիճակը. վերջին իրադարձությունները և հաջողված օրինակները, ակադեմիական ավանդույթների և առկա ներուժի համադրության հարցը, կապը արևմտյան շուկայի հետ: Մասնակիցներին հետաքրքրել են հայկական ուսումնական, գիտահետազոտական կենտրոններում առկա վիճակի, հեղինակային իրավունքի և մտավոր սեփականության պաշտպանության, ինչպես նաև կադրային վերապատրաստման հարցերը:

Այսպես, եզրակացությունը հետևյալն

է. մասնագետների որակական և քանակական աճը կրերի նոր կառուցվածքների ստեղծման անհրաժեշտություն, ինչն էլ իր հերթին կներգրավի բարձրորակ նոր մասնագետների:

Արդի հասարակության զարգացման շարժիչ ուժը կրթված մարդն է

Կալիֆորնիայի Տեխնոլոգիական համալսարանում ուշադրության կենտրոնում Հայաստանի կրթական բարեփոխումներն են՝ բուհերի միջազգային հավատարմագրման առկա գործընթացները: Համալսարանի հայազգի շրջանավարտները, ուսանողներն ու ամերիկաբնակ հայ գիտնականները հետաքրքրվել են բնական և ծշգրիտ գիտությունների ոլորտներում առկա իրավիճակով, զարգացման հեռանկարներով, հայագիտության, աստղագիտության, ֆիզիկայի և մաթեմատիկայի, հանրակրթական մանկավարժությանը վերաբերող հարցերով: Երկրորդ համագործակցության հեռանկարում անդրադառնալով մեր երկրում տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ոլորտի զարգացմանն ու ներուժին՝ Միացյալ Նահանգների Կոնգրեսի Ներկայացուցիչների պալատի անդամ **Ադամ Շիֆը** կարծիք է հայտնել, որ Հայաստանը բավարար ներուժ ունի դառնալու Կովկասի Սիլիկոնային Չովիտը:

Սթենֆորդի համալսարանում Հայաստանում ԱՄՆ-ի արտակարգ և լիազոր դեսպան **Ջոն ԴեՖֆերը** նկատել է, թե սկզբում զարմացած է եղել Հայաստանում ՏՏ ոլորտն այդքան զարգացած տեսնելով: Նա կարծում է, որ Հայաստանի ապագայի բանալին ստեղծագործական միտքն է. դեսպանը նշել է, որ ԱՄՆ առևտրի նախարարությունը, օգտագործելով ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի որոշ տվյալներ, ուսումնասիրություն է հրապարակել, որի համաձայն՝ Հայաստանն առաջինն է ԱՊՀ երկրների շարքում մեկ շնչին բաժին ընկնող գյուտերի դիմումների թվով: Այդ գյուտերը կարող են իրենց արժանի տեղը գտնել մի շարք նախագծերում և «ԱրմԹեքը» լավ հնարավորություն է գյուտերին ճանապարհ բացելու համար:

● Համաժողովի համահիմնադիր, «Վիսաֆեր Տեխնոպարկ»-ի նախագահ **ԹՈՒՆԻ ՄՈՐՈՅԱՆԻ** խոսքերով՝ «ArmTech Congress 2012»-ը «հիմնական բացառիկ էր» նրանով, որ պլենար քննարկումների նոր, «շատ արդյունավետ» ձևաչափ էր ընտրվել: Աննախադեպ էր մասնակիցների թիվը՝ 300 հոգի, ներկայացուցչական բարձր մակարդակը և աշխարհագրությունը, ինչը համաժողովի «բովանդակության, վայրի և փոխգործակցության հաջողության վկայությունն է»:

● «Միևնփսիս» ընկերության ավագ փոխնախագահ **ՋՈՆ ԶԻԼԹՈՒՆԸ** ընդգծել է, որ ինքը հպարտ է, որ հայաստանյան իրենց մասնաճյուղի բոլոր 600 աշխատակիցները տեղացիներ են: «Ինչո՞ւ Հայաստան» հարցին նրա պատասխանը հետևյալն էր. «Որովհետև Հայաստանում ընդունված է խելացի լինել, և մարդիկ Հայաստանում խելացի են»:

● Միացյալ Նահանգների Կոնգրեսի Ներկայացուցիչների պալատի անդամ **ԱԴԱՄ ՇԻՖ**. «Հայաստանը բավարար ներուժ ունի դառնալու Կովկասի Սիլիկոնային Չովիտը»:

● «Ինչո՞ւ է Հայաստանի ապագան» հարցին ՀՀ-ում ԱՄՆ դեսպան **ՋՈՆ ԴԵՖԲԵՐԻ** պատասխանը «կածակնային» էր. «Գիտելիքահեն տնտեսություն (knowledge-based economy) ունենալու մեջ»:

● Սթենֆորդի համալսարանի դոկտոր **ՌԻԼԶԱՄ ՄԻԼԼԵՐ**. «Այդպիսի տնտեսություն ունենալու համար անհրաժեշտ է առաջին հերթին ամեն կերպ աջակցել շնորհալի մասնագետներին («տաղանդներին»), ինչը կրերի միջոցներ՝ նոր կառույցներ, որոնք իրենց հերթին կծգեն նորանոր տաղանդներ ինչպես երկրի ներսում, այնպես էլ արտերկրից»:

«ԱրմԹեք» 2012. արդյունքներ, հեռանկարներ Պաշտոնական ներկայացուցչություն Սիլիկոնային հովտում

«Փլազ էնդ Փլեյ» տեխնոլոգիական կենտրոն.

ՀՀ վարչապետ **ՏԻԳՐԱՆ ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ** գլխավորած կառավարական պատվիրակության ներկայությամբ պաշտոնապես բացվել է Հայաստանի տեղեկատվական և բարձր տեխնոլոգիաների ներկայացուցչական գրասենյակը:

ՀՀ կառավարության ղեկավարը լրագրողների հարցերին պատասխանելով ասել է. «Բազմաթիվ երկրներ, այդ թվում զարգացած պետություններն այստեղ բացել են իրենց ներկայացուցչությունները, որովհետև Սիլիկոնային հովտում ունենալ այդպիսի ներկայացուցչություն, նշանակում է ունենալ գործիք, որը մասնավոր հատվածին զարգացման հնարա-

վորություն է տալիս: Հայաստանի համար դա առավել կարևոր է, քանի որ առանց Սիլիկոնային հովտի հետ ամենօրյա կապի, հնարավոր չէ հետևել ժամանակակից զարգացումներին, իսկ արագ փոփոխվող աշխարհում մենք պարտավոր ենք իմանալ բոլոր թարմ նորությունները: Ցանկանում ենք նշել, որ այս ներկայացուցչությունն իր աշխատանքները սկսում է բավականին լավ հիմքի վրա: Այդ հիմքը Սիլիկոնային հովտում գործող հայկական ձեռնարկություններն են, հայկական ներուժը, որը կազմակերպվել է երիտասարդ գործարարների և մասնագետների շնորհիվ: Ստեղծվել է մի ցանց, որը ներառում է 200 փոքր և միջին ընկերություններ՝ հայկական ներուժի մասնակցությամբ»:

Վեճուրային հիմնադրամ

Հայաստանում առաջին վեճուրային հիմնադրամը SS ոլորտում նորաստեղծ կազմակերպություններին հնարավորություն կընձեռի ապահովել ֆինանսական ներդրումների հասանելիություն: Պետություն-մասնավոր համագործակցության ներքո՝ 50-50 հարաբերակցությամբ 6 մլն դոլար կապիտալով հիմնադրամը առաջիկայում 200-500 հազար դոլարի ներդրում կկատարի տեխնոլոգիական ընկերությունների զարգացման գործում:

Կիսահաղորդիչների արտադրության հիմնում

Հայաստանում չիպերի արտադրության նոր գործարանի կառուցման հուշագիր SS ոլորտի զարգացման մյուս կարևորագույն քայլն է: Ունենալու ենք ոչ միայն ծրագրավորող ընկերություններ, այլև չիպերի արտադրություն:

«ԻՆԹԵԼ»-ը Հայաստանում

Աշխարհահռչակ «Ինթել» ընկերության հետ հուշագիրն էլ հայտարարում է, որ արդյունքում ընկերությունը ներկայացված կլինի Հայաստանում՝ բացելով իր կենտրոնը: **ՏԻԳՐԱՆ ՍԱՐԳՍՅԱՆԸ** հիշեցրել է, որ Հայաստանում իրենց կենտրոններն ունեն նաև այնպիսի ընկերություններ, ինչպիսիք են՝ **«Մայքրոսոֆթ»-ը** և **«ԴԵԼՄԻՆ»-ը**: Վարչապետի կարծիքով՝ ձեռք բերված բոլոր պայմանավորվածությունները և ստորագրված փաստաթղթերը նոր թափ են հաղորդելու Հայաստանի SS ոլորտի զարգացմանը:

«Չափազանց կարևոր է, որ Սիլիկոնային հովտում ունենք մեր տեղը և Սիլիկոնային հովիտն էլ գիտի, որ քարտեզի վրա SS բնագավառում Հայաստանն իր բարձրակարգ մասնագետներով ունի իր ուրույն տեղը: Ընդհանրապես, մենք փորձելու ենք մի քանի ոլորտներում հա-

վեճուրային հիմնադրամը ֆինանսական ներդրումային կազմակերպություն է, որը ներդրումներ է կատարում նոր հիմնադրվող ռիսկային ոլորտներում, հիմնականում բարձր տեխնոլոգիաների, բիոտեխնոլոգիաների, գիտական հետազոտությունների կամ SS ոլորտներում: Ներդրումներ են կատարում հիմնականում փոքր և միջին բիզնեսում՝ առանց գրավի պահանջի:

«Կորպորատիվ Լմերիկա» ընկերության և ՀՀ կառավարության միջև ստորագրվել է Հայաստանում չիպերի գործարան հիմնելու հուշագիրը:

մաշխարհային քարտեզի վրա դրսևորել հարաբերական առավելություն և ունենալ բարձր գրավչություն», - ասել է **ՏԻԳՐԱՆ ՍԱՐԳՍՅԱՆԸ**:

«ԱրմԹեք» շրջանակում պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել աշխատել նաև Սիլիկոնային հովտում գործող հայազգի երիտասարդ մասնագետների հետ: Նրանցից շատերն ունեն սեփական փոքր և միջին բիզնեսներ, մի մասն էլ աշխատում է հանրահայտ SS ձեռնարկություններում: Երիտասարդները համախմբվել են մի նախաձեռնության շուրջ, որի նպատակը SS ոլորտում ներգրավված երիտասարդ մասնագետների միջև ցանց ստեղծելն է: Ցանցում առաջին ներգրավված են ամերիկաբնակ 200 մասնագետ:

Ձեռնարկությունների ինկուբատոր հիմնադրամը կապ է հաստատելու այդ երիտասարդների հետ և փորձելու է ամրապնդել փոխգործակցությունը:

Հետգրություն

«Այ-Բի-Էմ» ընկերության կենտրոնական. համագործակցության հարթակ է ստեղծվում գյուտերի արտոնագրման սանդղակում աշխարհի առաջատար ընկերության հետ: Պայմանավորվածությունն այսպիսին է՝ ստեղծել երկկողմ համագործակցության հնարավորություններ, ներուժն ու հեռանկարները ուսումնասիրող աշխատանքային խումբ: Ընկերության ներկայացուցիչները կայացնեն Հայաստան և կծանոթանան SS ոլորտում գործող ընկերություններին, ֆունդամենտալ գիտությամբ զբաղվող հաստատությունների գործունեությանը: Աշխատանքային խումբը մինչև 2013թ. առաջին եռամսյակի ավարտը կներ-

կայացնի ուսումնասիրության արդյունքները, ինչի հիման վրա էլ ՀՀ կառավարության և «Այ-Բի-Էմ» ընկերության միջև կկնքվի հետագա համատեղ ծրագրի իրականացման համաձայնագիր:

Համաժողովը կազմակերպվել է ՀՀ կառավարության, Ինֆորմացիոն ձեռնարկությունների զարգացման ինկուբատոր հիմնադրամի, ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալության, «Սինոփսիս» և «Վիասֆեր տեխնոլոգի» ընկերությունների կողմից, «ԴԵԼՄԻՆ», «Ինթել», «Յունիքոմփ» և այլ ընկերությունների աջակցմամբ:

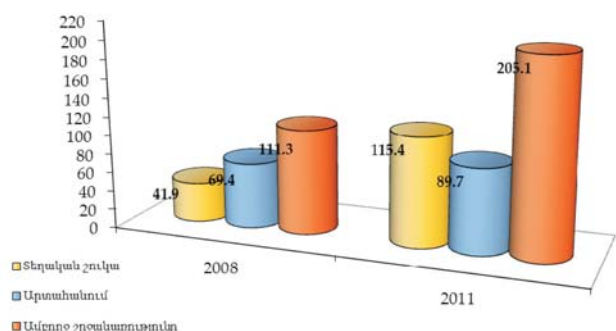

Հայաստան. տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ոլորտի ցուցանիշներ

Հայաստանը տարածաշրջանում միշտ զբաղեցրել է առաջատար դիրք բարձր տեխնոլոգիաների հետազոտության, մշակումների և արտադրության ոլորտում: Այդ ավանդույթները ձևավորվել են դեռևս 1950-ականների սկզբից, երբ Խորհրդային Հայաստանը ԽՍՀՄ գիտական և գիտահետազոտական գործունեության հիմնական կենտրոնն էր՝ հզոր ԷՀՄ-ների, էլեկտրոնիկայի ու կիսահաղորդիչների արտադրանքով: Անկախությունից հետո ոլորտի ուղղվածությունը մի փոքր փոխվեց դեպի ծրագրային ապահովման մշակում, արտապատվիրում (outsourcing) և տեղեկատվատեխնոլոգիական այլ ծառայություններ:

SS ոլորտում գործում է շուրջ 350 ընկերություն, 107-ը արտասահմանյան ընկերություններ են, որից 50-ը՝ միայն ամերիկյան կապիտալի մասնակցությամբ: Վիճակագրությունը փաստում է, որ տեղեկատվական տեխնոլոգիական արտադրանքի ընդհանուր շրջանառությունը կազմում է 205 մլն ԱՄՆ դոլար, 103.7 մլնը բաժին է ընկնում տեղական, 101.8-ը՝

Հայկական SS ոլորտի շրջանառությունը միլիոն ԱՄՆ դոլար

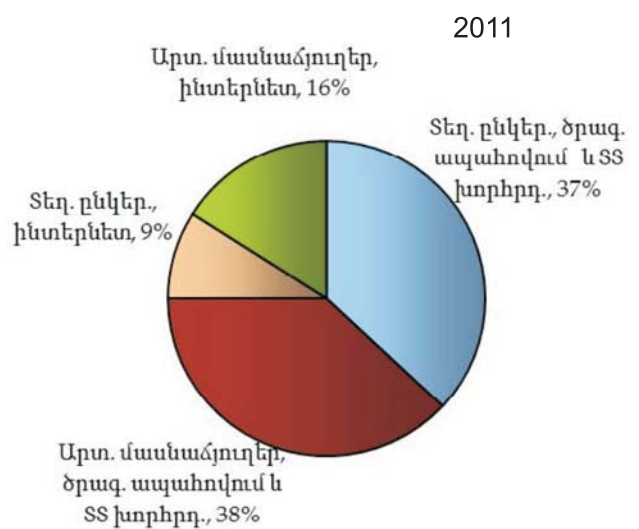

արտասահմանյան ընկերություններին: Վերջին տասնհինգ տարում տնտեսության այս ճյուղում զբաղեցվում է տարեկան 25 տոկոս աճ: Արտադրանքը մեծ պահանջարկ ունի արևմուտքում՝ 70 տոկոսը արտահանվում է ԱՄՆ, Կանադա, 20 տոկոսը եվրոպական երկրներ և 9 տոկոսը Ռուսաստանի Դաշնություն:

Դիմամիկորեն աճում է նաև այս բնագավառի աշխատուժը. հեռահաղորդակցության ոլորտի հետ

միասին ավելի քան 10000 մասնագետ, որից 7800-ը հենց տեխնոլոգիական հատվածում: Ընդհանուր առմամբ մասնագետների 47 տոկոսը աշխատում է տեղական ընկերություններում: Հատկանշական է

Զբաղվածությունը ըստ ոլորտի սեգմենտների և գործատու ընկերությունների

նաև այն, որ տարեց տարի մեծանում է կին մասնագետների ներգրավվածությունն այս ոլորտ՝ շուրջ 35 տոկոս, ինչը բացառիկ ցուցանիշ է ոչ միայն տարածաշրջանի մակարդակով:

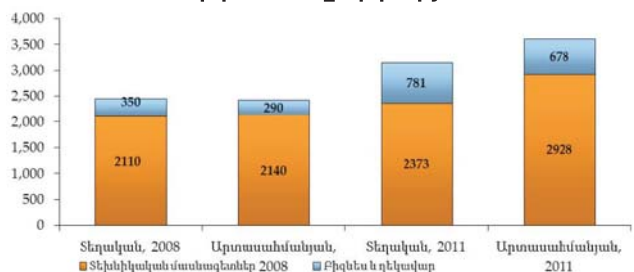
Մասնագիտական վերլուծության համաձայն, տարեվերջին ամենաարագ և դիմամիկ աճող ճյուղն արձանագրելու է 30-35 տոկոս աճ:

Ընդհանուր շրջանառության և արտահանման տեմպերի աճի համատեքստում, ամեն տարի նոր ընկերություններ են ստեղծվում, իրականացվում ոլորտի ընդհանուր զարգացմանը նպաստող նոր նախաձեռնություններ:

Մայքրոսոֆթ ինովացիոն կենտրոն. մեկ տարվա գործունեության ընթացքում այստեղ սովորող

Ոլորտի կադրերի բախշում ըստ մասնագիտության և գործատու ընկերության

ուսանողներն արդեն տնտեսության մեջ կիրառելի նորարարական ծրագրեր են առաջ քաշում. մասնավորապես՝ տեսախցիկների և արագաչափերի ֆիքսած խախտումների մասին վարորդին տեղեկացնել SMS հաղորդագրությամբ՝ խախտումից անմիջապես հետո կամ հատուկ սարքերի միջոցով պարզել ջրի բաղադրությունը և աղտոտվածության աստիճանը:

Հայ-ինդիական ՏՀՏ գերազանցության կենտրոն. ժամանակակից ենթակառուցվածքով, ուսումնական և գիտահետազոտական աշխատանքների իրականացման համար անհրաժեշտ բարձր արագագործ սարքավորումներով կենտրոնը նոր հնարավորություն է տեղեկատվական տեխնոլոգիաների մասնագետների վերապատրաստման համար:

Մոբայլ լուծումների արտածաշրջանային լաբորատորիա. այն եզակի հնարավորություն է մոբայլ ծրագրերի ոլորտը զարգացնելու և համաշխարհային շուկայում մրցունակությունը բարձրացնելու համար:

Հայաստանում շարունակում են ակտիվորեն աշխատել և ընդլայնվել **«Սինոփսիս»**, **«Մայքրոսոֆթ»**, **«Նոկիա»**, **«Ինթել»**, **«ԴԵԼՄԻՆ»** ընկերությունները:

Կառավարությունը շարունակելու է հետևողական քաղաքականություն իրականացնել բարձր տեխնոլոգիաների ոլորտը զարգացնելու ուղղությամբ՝ որպես անկյունաքար գիտելիքահեն տնտեսության համար:

Տնտեսական բարեփոխումների վերլուծական-տեղեկատվական կենտրոն

Տպագրված է «ՍԱՄԱՐԿ» ՍՊԸ տպագրատանը:

Տպաքանակ՝ 10000: